

Bedrijven betalen

Bedrijven krijgen meer te zeggen over de besteding van onderzoekssubsidies van de overheid. Volgens Cees 't Hart, topman van Friesland Campina, scheidt dat ook verplichtingen. 'Wij willen minimaal vijftig procent gaan betalen. Als je iets belangrijk vindt, moet je dat ook laten zien.' Loek Hermans van Greenport Holland verwacht dat de tuinbouwsector de komende jaren ook buiten Wageningen op zoek gaat naar innovatief onderzoek.

Negen topsectoren benoemde de regering in 2011. Economische sectoren waar Nederland een sterke uitgangspositie heeft en die extra gestimuleerd zouden moeten worden door investeringen in onderzoek. Voorwaarde van het kabinet was wel dat het bedrijfsleven zelf ook meer zou gaan investeren. Voor elke anderhalve euro die het rijk straks aan onderzoekssubsidie uittrekt voor de topsectoren, moet het bedrijfsleven er minstens één gaan bijleggen. Eind vorig jaar hebben de topteams waarin het bedrijfsleven zwaar vertegenwoordigd was, voor hun sector agenda's opgesteld voor het onderzoek in de komende jaren. Deze maand, april 2012, reageert de regering naar verwachting op de voorstellen.

Commitment

Cees 't Hart was voorzitter van het topteam van de sector Agrofood. 'De filosofie is dat het bedrijfsleven de lead krijgt, en dat het daardoor aantrekkelijker wordt voor bedrijven om te investeren in onderzoek.' Volgens 't Hart zijn bedrijven in zijn sector daar zeker voor te porren. 'Wij willen dat graag. Sterker nog, wij hebben aangegeven dat we zelf minstens de helft willen bijdragen. Daarmee laat je commitment zien. Ik ken de melkveehouderij het best, dus daar durf ik de stelligste uitspraken over te doen. Melkveehouders zijn absoluut bereid te betalen. Als er kritiek is, gaat die over de opzet van het onderzoek. Dat het onderzoek niet altijd aansluit bij de wensen van ondernemers. Maar het idee van collectief bijdragen aan onderzoek wordt breed gedeeld.'

't Hart verwacht dat de grotere invloed van het bedrijfsleven veranderingen voor onderzoekers met zich mee brengt. 'Wij hebben een paar duidelijke prioriteiten benoemd. Dus er gaat wel het één en ander gaan schuiven.' Ook volgens Loek Hermans, voorzitter van het topteam van de sector Tuinbouw en uitgangs-

meer onderzoek in ruil voor zeggenschap

materialen, zijn de verhoudingen door de instellingen van de topsectoren veranderd. 'Het bedrijfsleven is nu aan de leiding.' In 2012 is dat nog niet te zien. 'Dit jaar is een overgangsjaar. Je kunt niet alles in één keer overhoop halen.' Maar de jaren erna zal het onderzoek een andere draai krijgen. 'Wij kijken ook duidelijk over de grenzen van de sector heen. De EHEC-kwestie in Duitsland heeft laten zien dat tracking en tracing, logistiek en ICT heel belangrijk zijn.'

Hermans wil daarom gaan samenwerken met de topsectoren Logistiek en ICT. En dat zou gevolgen kunnen hebben voor Wageningen UR. Wageningen, zegt Hermans, liep voorop met de samenwerking met het bedrijfsleven. Maar die voorsprong betekent volgens hem ook

dat concurrenten klaar staan om een deel van de koek over te nemen. 'Wij kijken niet alleen naar Wageningen. De universiteiten van Amsterdam, Nijmegen en Utrecht en bijvoorbeeld de KNAW-instellingen voor fundamenteel onderzoek hebben ons ook veel te bieden.'

Heffingen

Een probleem dat zowel Agrofood als Tuinbouw en uitgangsmaterialen treft, is de mogelijke opheffing van de productschappen. De Tweede Kamer heeft in december 2011 een motie aangenomen die de regering verzoekt om onder andere boeren en tuinders niet langer te verplichten om bij te dragen aan de productschappen. Deze heffingen zijn een belangrijke bron voor de financiering van onderzoek.

Hermans: 'Opheffing van de productschappen zou ons in een lastig parket brengen, net als andere sectoren die bestaan uit veel MKB-bedrijven. Wij denken na over een oplossing, maar die ligt nog niet voor het grijpen. Voor volgend jaar krijgen we het wel rond, daar hebben we als bedrijfsleven al 130 miljoen voor liggen. Maar voor daarna moeten we de oplossing nog vinden.'

't Hart verwacht niet dat de overheid gaat snijden in de budgetten voor de topsectoren. 'We moeten een manier moeten vinden om weer uit de crisis te groeien. Daar heb je dit soort initiatieven juist voor nodig.' Hermans wacht het af. 'Het zijn onzekere tijden, dus je weet het niet. Maar het lijkt me niet verstandig om in deze investeringen voor de lange termijn te snijden.'

Agrofood

Het innovatiecontract van de sector Agrofood stelt voor om te investeren in elf thema's. Volgens voorzitter Cees 't Hart zijn ze samen te vatten onder twee koppen: Meer voor minder, en Meer toegevoegde waarde. 'Voeding is een enorme markt, die de komende decennia alleen maar verder zal groeien. Het is een markt waarin we een uitstekende uitgangspositie hebben. We zijn de tweede exporteur ter wereld, na Amerika. En belangrijk voor onze economie: negen tot tien procent van het bruto binnenlands product wordt in onze sector verdiend.'

'Als we willen groeien kunnen we dat niet zoeken in meer areaal. Boeren hebben al 65 procent van het Nederlandse oppervlak in gebruik. Dus we moeten het zoeken in meer toegevoegde waarde. Die moeten we zien te vinden door goed in kaart te brengen waar consumenten in andere landen op zitten te wachten. De andere grote opgave is meer voor minder. Het is voor de maatschappelijke waardering van de sector belangrijk dat we schoner gaan produceren.'

Cees 't Hart: 'Melkveehouders zijn absoluut bereid te betalen voor onderzoek.'

Loek Hermans: 'De EHEC-kwestie heeft laten zien dat logistiek en ICT voor ons heel belangrijk zijn.'

Tuinbouw en uitgangsmaterialen

De enige topsector waar Nederland wereldmarktleider is, volgens de promovideo van het ministerie van EL&I. De sector heeft vier prioriteiten genoemd in haar innovatiecontract:

- Meer met minder: Robuustere plantenrassen die resistent zijn tegen ziektes en beter bestand zijn tegen moeilijke omstandigheden zoals droogte, moeten samen met nieuwe teeltsystemen zorgen voor efficiëntere productie waarbij de opbrengst wordt verhoogd en de input van energie, meststoffen en bestrijdingsmiddelen worden verkleind.
- Voedselveiligheid en -zekerheid: Elk kistje Nederlandse tomaten moet wereldwijd te volgen zijn. Nederland wil in 2015 in Europa leidend zijn op het gebied van informatiemanagement in tuinbouwketens en in 2020 in de wereld.
- Gezondheid en welbevinden: De consumptie van groente en fruit moet omhoog door nieuwe manieren te vinden om consumenten gezonder te laten eten. Betere verwerking en bewaring moeten daaraan bijdragen door te zorgen voor lekkerdere producten. Verder wil de sector onderzoek naar het gezonde effect van planten in de werk- en leefomgeving.
- Samenwerkende waardeketen: Maatschappelijk verantwoord ondernemen moet lonen. Als tuinders een betere prijs krijgen voor schonere producten kunnen ze blijven investeren in hun bedrijven.